

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

EMLÉKIRATA

A KÉPVISELŐHÁZHOZ AZ ALFÖLDFÁSÍTÁS
ÉS A KÜLFÖLDI FÁBEHOZATAL KIKÜSZÖ-
BÖLÉSE TÁRGYÁBAN

BUDAPEST, 1931

STÁDIUM SAJTÓVÁLLALAT RÉSZVENYTÁRSASÁG VI., RÓZSA-U. 111.

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Leltári szám:	1482/2021
Csoport szám:	III
Raktári jelzet:	S-III-VI

Tisztelt Képviselőház!

A világháború után megszületett torz békék első következménye a kiméretlen gazdasági harc, s a második következménye minden államnak az a törekvése, hogy szükségleteit teljes egészükben vagy legalább a legszükségesebb mértékig maga tudja előállítani.

Be kell látnunk, hogy a szükségletek belföldön való fedezése fontosabb kérdés a kivitelnél.

Mert a kivitel elmaradása legrosszabb esetben azt jelenti, hogy belföldi termelésünk az illető cikkben valamennyire apad és talán kevesebb külföldi adósunk lesz.

Ellenben amit szükségleteinkből belföldön biztosítani nem tudunk, annak árával a külföldnek leszünk adósai s a magyar földnek és verítékes magyar munkának kell ezeket a súlyos tartozásokat kiizzadnia.

Bármily fontos tehát pillanatnyilag a megfelelő kivitel lehetővé tétele: kétszeresen fontosabb szükségleteinknek belföldön való előállítása, mert nemcsak a külföldnek való adófizetés-től mentesít bennünket, de biztosítja gazdasági függetlenségünket is.

Behozatali mérlegünk legsúlyosabb tétele, a mai behozatalnak évente 11—14%-át kitevő nyers és megmunkált fa.

Az utolsó 10 év alatt a következő összegeket fizettük ki egyáltalán nem jóindulatú szomszédainknak nyers és megmunkált fáért:

az 1920. évben	10,569.000	pengőt;
az 1921. „	27,131.000	„
az 1922. „	50.607.000	„
az 1923. „	58,486.000	„
az 1924. „	82,413.000	„
az 1925. „	83,619.000	„
az 1926. „	108,025.000	„
az 1927. „	130,879.000	„
az 1928. „	144,983.000	„
az 1929. „	131,142.000	„

a 10 év alatt összesen 827.854.000 pengőt,
 átlagban évi 82,785.400 pengőt.

Ezzel szemben búzakivitelünk értéke volt

az 1920. évben	77.000	pengő;
az 1921. „	5,145.000	„
az 1922. „	1,003.000	„
az 1923. „	15,520.000	„
az 1924. „	56.021.000	„
az 1925. „	74.074.000	„
az 1926. „	135,627.000	„
az 1927. „	105,132.000	„
az 1928. „	88,219.000	„
az 1929. „	127,012.000	„

10 év alatt összesen 607,830.000 pengő,
 évente tehát 60,783.000 pengő, vagyis átlag évente 22,002.400
 pengővel kevesebb a behozott fa értékénél.

Az utolsó évek mérlege szerint tehát fabehozatalunk értéke az 1926. évet kivéve, meghaladta a kivitt búza értékét. A 10 év alatt búzakivitelünk összes értékén felül még 220 millió pengőt fizettünk el fáért a külföldnek s erre a behozatalra egyelőre fel-tétlenül rá vagyunk utalva.

Ha csak arra gondolunk, mit jelent a fa vasutaink üzem-ben tartásánál, a széntermelésnél, építkezéseknél, a bútorgyár-tásnál, vagy mint tüzelőszer, be kell látnunk, hogy egész gaz-dasági életünknek annyira nélkülözhetetlen nyersanyaga,

amelynek híján legfontosabb üzemeink igen rövid időn belül elakadnának.

Elsőrendű, életbevágó érdekünk tehát mindent elkövetni, hogy ezt a szükségletünket idebenn biztosítani tudjuk.

Nem érhetjük be azzal a megnyugvással, hogy Trianon elvette erdeinknek 86%-át.

Nem szolgálhat mentségül az sem, hogy az erdőgazdaságban csak évtizedek alatt lehet kézzelfogható eredményeket elérni.

Sőt, épp ellenkezőleg.

Olyan ipari vagy termelési ágánál, ahol rövid idő alatt lehet berendezkedni használható cikkek termelésére, a kényszerűség hatása alatt néhány hónapon belül lehet esetleg évek mulasztását pótolni.

Ahol ellenben a berendezkedést nem lehet rövid idő alatt megoldani, hanem csak évek, sőt évtizedek céltudatos munkája hozhat eredményt, ott minden elveszített esztendő igen súlyos mulasztás, mert a jövőben ezt az elveszített időt semmivel sem tudjuk pótolni.

Ez az utóbbi áll a legteljesebb mértékben erdőgazdasági beruházásunkra.

Mert ne higgye senki, hogy a mezőgazdasági termőföld számbavehető megcsonkítása nélkül nem volna meg a lehetősége annak, hogy nemcsak saját faszükségletünket fedezhesük, de még kivitelre is jusson.

Számoljunk kissé összes fogyasztásunk mennyiségével.

A kereken 2 millió kat. hold magyar erdő fatermése a földművelésügyi minisztérium összeállítása szerint évente 1,800.000-től 2,200.000 tömör m³ között mozog.

Ezenfelül behozunk a külföldről évente kb. 6—6½ millió tömör m³ nyersfának megfelelő tűzifát, műfát és fűrészelt fát.

Összes fogyasztásunk tehát évente 8—8½ millió tömör m³ nyersfának felel meg.

Mai erdeink évi fatermését néhány évtized alatt igen könnyen fel lehetne szorítani évenként és holdanként 3 m³-re, ami 2,000.000 kat. hold mai erdőterületünkön már magában 6 millió tömör m³-nek felelne meg.

A földművelésügyi minisztérium 1927. évi összeírása szerint 270.000 kat. hold olyan futóhomok és kopár területünk van, amit be kellene erdősíteni.

Ez évenként és holdanként 540.000 tömör m^3 fának felel meg, ha holdanként csak 2 m^3 hozadékot számolunk.

Van azonban ezenkívül legalább 500.000 kat. hold olyan vadvizes, mocsaras, zsombékos területünk, ami ma legfeljebb alomnak való rossz szénát ad, vagy mint rossz legelő alig ad hasznot, ellenben nyárral, égerrel, kőrissel, tölgygel befásítva évente és holdanként legalább 5 m^3 faanyagot szolgáltatna.

Ez újabb $2\frac{1}{2}$ millió tömör m^3 .

Az így összesen igen mérsékelten 9 millióval számított hozadék a 8— $8\frac{1}{2}$ millió m^3 -re tehető fogyasztásunkat nemcsak fedezné, de valamennyire felül is mulná.

Még kedvezőbb lenne a kép akkor, ha számításba vennők azokat a rosszfekvésű és minőségű mezőgazdasági területeket, amelyeken ma a mezőgazdaság haszonnal nem üzhető, az erdő azonban, igaz, hogy csak évtizedek múlva, de jobb és főként biztosabb jövedelmet adna akárhány silányabb búzatermő földnél.

Ezekkel az utolsókkal nem számolunk azért, mert mindenki azt mondaná, hogy a gabonakonjunktúra megváltozása ezeknek a jövedelmezőségét is megváltoztatja.

Elég tehát mai erdőterületünket rendbe hozni és a ma semmi jövedelmet nem nyújtó, vagy alig jövedelmező területeket beerdősíteni s máris elháríthatjuk ezt az óriási veszedelmet a magyar közgazdaságról.

Egyaránt érdeke ez a magyar közgazdaság minden ágazatának.

A már előbb említett gazdasági ágakon kívül elég lesz tán arra utalnunk, mit jelent a fa például a papírgyártás, a gépgyártás, a közlekedési eszközök gyártása, a hordóipar, vagy akár mint szerszámfa a mezőgazdaság szolgálatában.

Nemcsak meglévő termelési ágaink foglalkoztatását, de más, új munkaalakalmak teremtését is jelentené az, ha ezt a fa mennyiséget belföldön tudnók fedezni.

Még fontosabbá válik ez a kérdés, ha mérlegelni akarjuk, milyen szerepet töltenek be a faanyagok háború esetén.

A széntermelés fenntartásához, vasutaink üzembentartásához és új vasutak létesítéséhez, az állóharcnál nélkülözhetetlen építményekhez, sőt a lőporgyártáshoz is fa, még pedig sok fa kell.

Mi történik velünk, ha határaink — minden oldalról ellenségekkel lévén körülvéve — lezárulnának?

Néhány példát hozunk fel annak illusztrálására, mennyire fontosnak tekintik a faellátás kérdését a külföldi államok.

A múlt évben itt járt Acerbó olasz földművelésügyi és erdészeti miniszter adatai szerint Olaszország az utolsó két évben 180 millió lírát (54 millió pengő) áldozott erdősítési és vadpatak szabályozási munkákra. 349 tisztből és 4500 főnyi altisztből és legénységből álló külön erdészeti miliciát szervezett, de a létszámot már nem tartják elegendőnek.

Külön törvénnyel gondoskodnak a szükséges hitelfedezet állandó biztosításáról.

Pedig Olaszország a békekötés során majdnem megkétszerezte erdőterületét!

Anglia a háború két utolsó évében összes erdőterületének kb. 15%-át volt kénytelen csupán a bányák részére kivágni.

A háborút követő 10 év alatt közel 300.000 kat. hold új erdőt telepítettek és 1929-ben, amikor a Forestry Co. 10 éves programja lejárt, a parlament egyhangúan az erdősítésnek fokozottabb mértékben leendő folytatását határozta el.

Erre a 10 évre 400.000 kat. hold beerdősítését irányozták elő és 9 millió fontot (több mint 250 millió pengő) bocsátottak rendelkezésre.

Pedig Angliának, a tengerek urának, gyarmatainak sokszorosán több erdeje van, mint Magyarországnak egész területe.

Ugy véljük, ez a két példa is eléggé igazolja, mit jelent a faellátás kérdése egy nemzet gazdasági életében!

Nyilvánvaló, hogy az erdők szaporításának célja: a szükségleteknek belföldön leendő fedezése, mert keservesen tapasztalták a háború alatt, mit jelent a fahiány!

Nekünk is volt alkalmunk az összeomlás utáni időben tapasztalni, mit is jelent a fa!

Szénbányáink, vasutaink könyörögve járták végig az összes fórumokat s az államhatalom kényszerintézkedésekkel vette igénybe az üzemük fenntartásához szükséges erdők faanyagát! Sőt még a budapesti építővállalkozók egy részének fakészleteit is igénybe kellett venni, hogy a bányákat üzemben tarthassuk; a MÁV pedig a meglévő vasutak egy részének felzedésére gondolt, hogy a többit karban tudja tartani!

Csodálatos, mily hamar elfelejtették úgy ezek az intézmények, mint az államhatalom is ezeket az időket!

Míg Németországban, amelynek pedig aránylag kétszerannyi jókarban tartott erdeje van, mint amennyi aránylag a mi rossz állapotban levő erdőterületünk, maga a nagyipar fedezi még az erdőtelepítési kísérletek költségeit is, addig nálunk éppen a bányászat és ipar ellenzésén tört meg az a törekvés, hogy a magyar erdők fejlesztéséhez szükséges összegeket a műfatermékek forgalmi adójának rendezésével előteremthessük.

Csodálatos az általános érzéketlenség ezzel a kérdéssel szemben!

Az 1923. évben külön törvény írta elő az Alföld fásítását és a kopárók beerdősítését.

Négy éven át folytak az előkészítő munkálatok s ezek alapján a földművelésügyi kormányzat 1927-ben 15 éves programot dolgozott ki, amely szerint legalább a 270.000 kat. hold alföldi és kopárterületet 15 év alatt beültették volna.

Ehhez a munkához évi $1\frac{1}{2}$ millió pengőre lett volna szükség.

Az történt azonban, hogy a földművelésügyi tárca 250 millió pengőt meghaladó beruházási kiadásaiból 4 év alatt mindössze $1\frac{1}{2}$ milliót fordítottak Alföld-fásítási célokra, a legutolsó évben pedig mindössze 300.000 pengőt.

Ezzel eredményt elérni természetesen nem lehet.

Pedig az új erdők telepítése, a meglévők rendbehozatala elsősorban közérdekű és állami feladat.

Nemcsak a már felhozott külföldi példák igazolják ezt, de Franciaország és az összes kultúrállamok példája is.

Ha pedig kissé gondolkozunk a dolgon, magunktól is rájövünk, hogy ezt a költséget a magyar magángazdaság meg nem bírja.

Egy kat. hold új erdő telepítése vagy más fanemekre való átalakítása a legkedvezőbb viszonyok között is 100—120 pengő kiadást jelent, ahol pedig különlegesebb munkálatok szükségesek, ott ennél jóval többet.

Az ilyen beültetett terület 15—20 éven át jövedelmet nem hoz, ellenben a fiatal erdő fenntartása, megvédése, ápolása, a területre nehezedő adók stb. számottevő kiadást jelentenek.

A tulajdonképpeni jövedelmezőség legtöbbször még ennél is hosszabb idő múlva következik be.

Megbírhatja-e ma a birtokos ezeket a beruházásokat, a folytatólagos költségeket és azok kamatait?

Erre a kérdésre csak nemmel lehet felelni.

A nagytőkétől sem várhatjuk azt, hogy ebben az irányban a maga jószántából áldozatokat hozzon ma, amikor 8—10 százalékos kamatozásra könnyen tudja a mozgatható tőkét elhelyezni.

Mivel pedig a munkával nem várhatunk, hacsak nem akarunk a fahiány következtében elpusztulni, kétségtelen, hogy az államnak kell az erre szükséges összegeket előteremteni.

Próbáljuk kiszámítani, mennyit tenne ki a szükséges hitel-fedezet s hogyan lehetne azt előteremteni.

Be kell elsősorban kapcsolni az Alföld beerdősítendő részeit és a kopár területeket.

A 15 éves program helyett egy-egy évre kereken 10.000 kat. holdat számolunk.

A második kérdés lenne erdeinknek 4—500.000 kat. hold mocsaras vagy egyébként hasznavehetetlen terület beerdősítésével leendő szaporítása.

Ha ezt a programot 40 esztendőre tervezzük, újabb 10—12.000 kat. hold erdősítést jelent évente.

Utolsónak maradna meglevő erdőterületeink följavítása.

Kétmillió kat. holdra rúgó erdőterületünkben itt legfeljebb annak egynegyedrészt kellene számításba venni, mert háromnegyedrészen meg lehetne a kérdést valamivel nagyobb használatok engedélyezésével úgy oldani, hogy a birtokosok maguk térjenek át gyorsabb növekvésű, nagyobb fatermést adó, a közszükségletek ellátása szempontjából hasznosabb fánemek tenyésztésére.

Ezeknél a területeknél az állam csak a szükséges erdősítési anyagot (makkot, csemetét, dugványt) adná ingyen, míg a többi területnél ezen felül kataszteri holdanként 40—120, általában 80 pengő erdősítési költséget is adna olyan kamatmentes kölcsön formájában, amelyet a birtokos csak akkor térítene vissza, amikor az erdőből az első használatot kapja.

Ezenfelül állami támogatásképpen addig, amíg az első használatok esedékesek lesznek, adómentességben kellene a területeket részesíteni.

A csemetéken felül számításba vett 40 pengős erdősítési költség minimuma csak látszólag csekély, mert a területek jó részét lehetne úgy fásítani s különösen a meglévő erdőket átalakítani, hogy a sorközöket a talaj minőségéhez mérten 3—6 éveg mezőgazdasági célokra használnák s így a termékek a költség egy részét fedeznék.

Kat. holdanként 4.000 darab csemetét vagy dugványt, vagy másfél hektoliter makkot számítva, kb. 40 pengőt tenne ki az a költség, amivel az ültetési anyagot egy kat. holdra elő lehetne állítani.

Mivel itt óriási tömegekről van szó és egyes fánemek már 1—2 éves korukban ültethetők, ebből az összegből még valamit meg is lehetne takarítani.

Az első 10.000 kat. holdhoz (alföldi és kopárterületek) holdanként 120 pengőjével számítva, évi 1,200.000 pengő volna szükséges.

A mocsaras és egyéb területek befásításánál az évi szükséglet ugyanígy számítva, 1,400.000 pengőt tenne ki.

500.000 kat. holdnak (mai erdőterületünk $\frac{1}{4}$ része) 50 év alatt fenyesekké való átalakítása céljából az összes csemete-

szükséglet ingyen kiszolgáltatása évente 10.000 holdra, à 40 pengő = 400.000 pengő.

A teljesen gyenge kezeken levő erdőterületek fokozatos megszerzésére és az állami erdőknek ily módon való szaporítására, valamint az így megszerzett területek beerdősítésére évente 1,200.000 pengő.

Ez eddig évi 4,200.000 pengőt tenne ki.

Ehhez kell még számítanunk 300.000 pengőt adminisztrációra, propagandára és egyéb kiadásokra.

Bár nem tényleges kiadásképpen, de mint elveszített bevételt számításba kell vennünk az adókedvezményeket is, azonban legfeljebb évi 30.000 kat. holdnál, mert a többi olyan területekből kerülne beerdősítésre, amelyek ma is mint terméketlenek adómentesek.

Mivel a leggyengébb erdőterületekről van szó, az átlagos kataszteri jövedelmet két (2) pengőnél nagyobbra nem számolhatjuk s 25%-os adótétellel számolva, az adóelengedés a 30.000 kat. holdnál az első évben 15.000 pengőt a 20-ik évben pedig 300.000 pengőt tenne ki.

A 20-ik évtől kezdődőleg már az egész beruházási tétel apadásával lehetne számolnunk a következő okokból:

A gyorsabb növésű fajok (akác-, nyár-félék stb.) telepítése esetére már a 10-ik évre lehetne olyan ritkítást számítani, amelynek jövedelméből a kamatmentes erdősítési kölcsön egy része visszatérülne, a 20-ik évtől kezdve pedig a beültetett területek számottevő része nemcsak a kölcsönt tudná visszafizetni, de adóval is megterhelhető volna, úgyhogy ezen az időn túl már az addigi befektetések visszatérülő járuléka a beruházás nagy részét fedeznék.

Ha tehát az egész kérdést átfogó komoly programot akarunk csinálni, kb. 20 éven át évi 4—5 millió pengős befektetéssel kellene számolnunk.

Az a kérdés már most, honnan merítsünk fedezetet.

A kérdés megoldása ebből a szempontból is önként adódik.

Ha tudjuk az ipari termékeket 50—500%-os vámmal sújtani még hiányzó iparágaink érdekében is, nem természetes

dolog-e, hogy a behozott külföldi fa 5—6%-os megvámolásával és a ma forgalmiadómentesen beözönlő külföldi műfatermékek forgalmiadóváltsággal való megterhelésével teremtsük elő ezt az összeget?

A már közölt statisztikai adatok szerint fabehozatalunk az 1924—1929. években átlagban meghaladta az évi 110 millió pengőt.

Még ha számolunk is azzal, hogy a forgalmiadórendezés és 5%-os vám esetén ez a behozatal már az első esztendőben is apadni fog, akkor is elég az 5%-os vám és a forgalmiadóváltságnak 4%-ban való megállapítása (amennyit ma a külföldi szén és külföldi tűzifa forgalmiadóváltságban fizet) arra, hogy a szükséges hitelfedezetet előteremtsük.

Igaz, hogy ez ellen fával foglalkozó, vagy fát használó iparágaink fognak legelsősorban síkra szállni.

A felhozható érvekre a választ két pontban foglaljuk össze:

Elsősorban szükség esetén igazolni tudjuk, hogy ez a megterhelés az ő eladási áraiknak csak töredék százalékait tenné ki, például egy (1) q szénnél nem egészen másfél (1½) fillért.

Másodsorban rá kell mutatnunk éppen ezeknek az iparágaknak a biztonságára s fel kell tennünk a kérdést: közömbös-e előttük az, hogy nyersanyagszükségletüket itt benn tudják biztosítani? Vajjon nem éppen az ő legfontosabb érdekük-e az, hogy a szükséges nyersanyagot itt benn mindig kellő mennyiségben megkaphassák?

Ugy véljük, hogy ezek után joggal feltehetjük azt a kérdést is, szabad-e a kormánynak tovább halasztani a kérdés gyökeres rendezését?

Foglaljuk össze néhány szóval az eddigieket:

Amíg elegendő fánk nincs, évente 100 millió felüli összeget kell fáért kifizetnünk s ezenkívül egész gazdaságunk függő helyzetben van ellenséges szomszédainkkal szemben.

Évi 4 millió pengővel 15—20 év alatt fokozatosan majdnem teljesen kiszoríthatjuk a külföldi tűzifát, sőt a műfabehozatal jórészét is, mert amilyen mértékben haladnak az új erdősitések, ugyanolyan mértékben erősebben is vehetjük igénybe meglévő erdeinket.

A szükséges pénzt elő tudjuk teremteni olyan jövedelmi forrásból, ami ezideig a kormánynak nem állott rendelkezésére s ezenfelül egy kis védelmet kap ezáltal a magyar erdőgazdaság is.

Szabad-e ilyen körülmények között gondolkozni azon, hogy a munkát azonnal megkezdjük?

Összeegyeztethető-e azzal a felelőséggel, amivel kormányzat és törvényhozás a magyarság jövőjének tartoznak, az, hogy összetett kézzel nézzük, hogyan özőnlük a veritékes magyar munka gyümölcse külföldre és hogyan válunk évről-évre nagyobb mértékben a külföld adósává?

Szabad-e elvesztenünk egy ilyen munkaalkalmat, ami nemcsak ma ad sokezer munkáskéznek szerény, de biztos keresetet, hanem a jövőre még nagyobb és állandóbb kereseti lehetőséget biztosít éppen a téli munkátlanság idején a mezőgazdasági munkástömegeknek?

Szabad-e elhagynunk ezt a munkát, amivel nemcsak igen sok iparágunk, közlekedésünk, széntermelésünk, építkezésünket függetlenítjük a külföldtől, de számos új iparágunk vethetjük meg alapját?

Aki komolyan aggódik a magyarság jövőjéért, aki komolyan akarja gazdasági megerősödésünket, az ezekre a kérdésekre csak nemmel felelhet, mert ha a mai állapot továbbra is fennmarad, ez azt fogja jelenteni, hogy évről-évre súlyosabb mértékben adósodunk el a külfölddel szemben, ami pedig csak gazdasági összeroppanásunkra vezethet.

A törvényhozás felső háza egyhangú határozattal kérte fel a kormányt, hogy a kérdést megfelelően oldja meg.

Most a képviselőházhoz fordulunk azzal a kéréssel, hogy ezt a határozatot tegye magáévá, amely esetben a kormányzatra már csak a végrehajtás munkája vár.

Legyen szabad az olasz példára mégegyszer rámutatnunk, ahol külön törvény biztosítja az erre a célra szükséges összegeket.

Nálunk is az volna a legmegfelelőbb megoldás, ha a törvényhozás kimondaná, hogy a külföldi műfa- és tűzifaanyag-

kat vámmal kell megterhelni és az így befolyó összegből egyelőre 20 éven át évi 4 millió pengőt a megjelölt célokra fordítani.

A keresztülvitel módozatait illetőleg azoknak megállapítását legcélszerűbb lenne a törvényhozás tagjaiból és szakértőkből alakított tanácsadó szervre bízni. Nem dús javadalmazású állásokra, de tiszteletbeli megbízatásra gondolunk, mert bármikor oda tudjuk állítani azokat a szakértőket, akik buzgalommal és lelkesedéssel fognak az ügyért külön díjazás nélkül dolgozni.

Mint a magyar erdőgazdaság egyetlen országos jellegű érdekképviselője, erkölcsi felelősségünk teljes tudatában azzal a tiszteletteljes kérelemmel fordulunk a törvényhozáshoz, hogy javaslatunkat magáévá tenni és a megfelelő intézkedésekre a kormányt utasítani méltóztassék.

Az Országos Erdészeti Egyesület nevében:

mély tisztelettel:

Bíró Zoltán
ügyvezető.

Hadik János
elnök.

1851

1866/10

